

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

7635 J2
Poczta polowa 53 dn. 13. VI 1921 r.

Oddział II informacyjny

Nr. 24911 / II RW/6

Do

(według rozdzielnika)

Przesyła się przy niniejszym zestawienie z pism
łotewskich ("Latwijas Karejwis", "Janaukas Sinas", "Latwijas
Wehstnesis") dotyczące spraw łotewskich.

Szef Oddziału II

za zgodność:

(-) Matuszewski

ppłk. p. d. Szt. Gen.

K. Lilieflyt

1. Szef Oddziału
2. B. W. 4
3. Ewidencja 6
4. Adjutantura Generalna
5. Oddział II Sztabu M. S. Wojsk
6. M. S. Z. - na ręce of. łączn.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA
L: Dz. 7635 J2 dnia 15 / VI 1921 r.

zespół Wydział

SPRAWY KOTEWSKIE

w oświetleniu pism Kotewskich: "Latwijas Karajwis"
"Janaukas Sinas" "Latwijas Wehstnesis"

May 1920

GRANICE NOWYCH PAŃSTW

Była potężne państwa złożone z narodów jak np. Rosja i Austria utworzyły całość gospodarezą znajdującą swe istnienie w sferach interesów gospodarczych. Charakter gospodarezy wyrażał się jasno przez to, że rząd nie dawał autonomji miljonowej, kulturalnej ludności (za małymi wyjątkami) motywując to obawą, iż ucierpiałyby na tem interesy gospodareze. Przyczyny wojny światowej są również natury czysto ekonomicznej. Gdy wojna przeciągała się zbyt długo i wykazała całą swą nędzę, ludność zaczęła zastanawiać się nad dominującą rolą w życiu interesów gospodarczych i zrozumiała, że wojna wywoła nową zasadę samookreślenia narodów. Powstanie nowych państw na gruzach Rosji i Austro-Węgier jest zjawiskiem historycznym, które można nazwać kapitulacją jednaj zasady wobec drugiej. Całość gospodareza ustąpiła wobec całości narodowej. Jednakże kapitulujący zas nował swą siłę - dlatego też bacznie uważać należy by nie rozpoczął on nowej walki i nie uzyskał utraconej potęgi. Przeciwnicy bowiem nowopowstałych państw budują już sobie niepodzielną Rosję - matuszkę. Zarzucają oni, że powstanie nowych państw utworzyło mnóstwo granic, które tamują rozwój gospodarezy Europy, przyczem zaznaczają, że owe "sztuczne granice" długo istnieć i wcześniej czy później muszą ~~zostaną~~ ~~zostaną~~ upaść. *nie mogą* "Latwijas Karajwis" zaznacza, że pomimo iż zdobyta wolność i samodzielność narodowa jest drogą, przyznać należy, iż w tem, co wyżej powiedziano tkwi pewna doza prawdy, gdyż faktycznie pomimo iż zasady interesów gospodarczych, na których Rosja opierała

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVE
New York

Barth.

się przez długie lata - skapitulowała, lecz nie uległa zniszczeniu. Nie mamy tyle sił, by móc ją zupełnie zniszczyć, lecz możemy ją tak osłabić, by nie była dla nas niebezpieczną, należy tylko zastanowić się w jaki sposób. Nowoutworzone państwa powstały przez rewolucję, wolność naszą nie otrzymaliśmy łaskawie ~~darowaną~~ przez Rosję, lecz zdobyliśmy ją samą, tak Polska, jak Finlandja i inne, a skoro ją posiadamy musimy wnieść nowe metody i normy, stworzyć nowe zasady granic. Granice te nie powinny być przeszkodą w komunikacji między państwami - tego wymaga podstawa istnienia nowych państw. Gdy ~~przedtem~~ państwa zawierały rzadka umowy, nowe państwa muszą zawrzeć umowy gospodarcze dla wzmocnienia komunikacji gospodarczej pomiędzy rozdzielonymi obecnie państwami. Ze nowe państwa rozumieją to dobrze, dowodem tego są konferencje w sprawach gospodarczych. Do tej pory nie udało się jeszcze zawrzeć związku państwa bałtyckich, w którym główną rolę odegrałyby konwencje ekonomiczne. Potem, gdy nie udało się połączyć pięciu państw, powstała idea sojuszu trzech państw bałtyckich + Łotwa okazała w tem główną inicjatywę. Obecność Puryckisa w Rydze daje nam nadzieję, że zostaną zawarte konwencje z Litwą, przez co obydwie państwa osiągną duże zyski. Na pierwszy rzut oka wydaje się, że Litwa i Łotwa produkują jedno i to samo, i że stosunki gospodarcze nie dadzą korzystnych rezultatów. Rzecz jednak przedstawia się inaczej, Łotwa ma duże porty, których nie posiada Litwa. Nowopowstały przemysł litewski mimo iż ucierpiał wskutek wojny jest znaczniejszym od litewskiego. Litwa zaś ma więcej ~~więcej~~ chleba i bydła. Eksport litewski przewyższa import, w Łotwie jest odwrotnie, produkty lokalne są o wiele tańsze na Litwie niż u nas, lecz importowane droższe. Z tego wynika, że stosunki gospodarcze i Łotwa wymiana towarów między tymi państwami przyniosą tylko korzyść.

Więcej praktycznej dyplomacji.

Rozp.

Pod tym tytułem zaznacza "Łatwijas Wehstnezis", że stosunki najbardziej rozległe musiałaby Łotwa utrzymywać z sąsiadami ze Wschodu, to jest Rosjanami. Lecz anormalne stosunki tamtejsze i sposób postępowania Rosji

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

*AP
Wrocław*

sow. z nami utrudniają nam nawiązanie normalnych stosunków z temi państwami. W tej sprawie skonstatować musimy niestety, że dyplomacja była ze swej strony za barzo teoretyczną i nie umiała wynaleźć praktycznej drogi i środków zmuszających Rosję do wykonania tego, do czego zobowiązała się przez traktat pokojowy. Niedługo upłynie już rok od zawarcia pokoju z Rosją, a dotychczas jeszcze uciekinierzy łotewscy znajdują się wciąż na obczyźnie - albowiem władze tamtejsze znajdują najrozmaitsze rozporządzenia, by zapobiec ich powrotowi. Gorzej jest jeszcze z optantami, co do których Rosja nie zawarła dotąd żadnej konwencji. Fatalnie stoi również sprawa reewakuacji mienia naszego. Mówimy o odbudowaniu przemysłu łotewskiego, a wszystkie maszyny nasze znajdują się w Rosji. Według traktatu pokojowego Rosja miała oddać mienie naszych obywateli lub zapłacić za nie w złocie. Lecz niema ani śladu tego wszystkiego. Przez granicę przeszły tylko 23 wagony bezwartościowego archiwum, które zostało albo rozkradzionem, albo może być tylko makulaturą. Dyplomacja nasza nie ukatwiła obecności właściciela mienia przy odbiorze własności, stąd podobne rezultaty. Zwrot materiałów kolejowych odbywa się również powoli, komisje nasze jeżdżą z jednego punktu odbiorczego do drugiego już od trzech miesięcy, lecz nie wskórać nie mogą. W interesie Rosji poniekąd leży szybki zwrot materiału kolejowego, gdyż przez to ukatwiony by ona miała tranzyt przez nasze ziemie. To samo jest z uregulowaniem kwestji papierów wartościowych i safesów. Rząd sowiecki nie dał jeszcze stanowczej odpowiedzi co do kursu, w jakim mają być spłacone wkłady, pomimo iż punkt ten został wyraźnie sformułowany w traktacie pokojowym. Żądania rządu sowieckiego dotyczące się rozmaitych dokumentów i innych warunków we wszystkich tych sprawach są nie do przyjęcia. Ze względu na nasze ekonomiczne i prawne interesy niezbędne byłoby utworzenie konsulatów łotewskich w większych centrach rosyjskich. Przytem przedstawicielstwa muszą być dostępne dla tamtejszych poddanych łotewskich i wciągać ich do wspólnej pracy.

Wspólna praca państw bałtyckich

Minister spraw zagranicznych Mejerowicz udzielił w rozmowie

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

z korespondentem gazety "Jaunakas Sinas" pewnych odpowiedzi na postawione mu zapytania. Oświadczył on, iż jest tego przekonania, iż wszelkie pogłoski o niebezpieczeństwie czerwonej armji są przesadzone i pozbawione podstaw. Stosunki nasze z Rosją sowiecką - mówi minister - są dobre i mowa o niebezpieczeństwie armji czerwonej wówczas tylko mogłaby istnieć, gdyby u nas miało wybuchnąć powstanie komunistów - lecz ponieważ sytuacja nasza zewnętrzna jest zupełnie pewną, ewentualność podobna jest wykluczona. Co się tyczy związku bałtyckiego sprawa postępuje leniwo naprzód. Lecz niema powodu do mówienia, że polacy przeszkadzają do zawarcia tego związku przez swe powstanie. Dalej oświadczył minister, że nieznanym mu jest to, iż jakoby Finlandja idąc za wskazówkami posła polskiego wyraziła się przeciwko zjednoczeniu związku państw Bałtyckich, bez udziału w nim Polski. Gdyby Polska wносиła jakiś protest, uczyniłaby to, przez swe przedstawicielstwa w nowo-utworzonych państwach. Tak jednak nie było.

W sprawie stosunków z Estonją i Litwą
E Estonją i Litwą zawarła już specjalne konwencje w sprawie

wspólnych interesów. Obecnie odbywają się rokowania z Puryckisem w sprawie konwencji z Litwą. Sprawy najważniejsze dotyczące się posiadłości granicznych i praw obywatelskich na strefie granicznej są już zakatwione. Najgłówniejszym jest to, że przewidzianam jest porozumienie się w polityce gospodarczej. *Trzeba* mieć nadzieję, że układy między Litwą i Lotwą doprowadzą do konwencji gospodarczych między temi dwoma państwami. Układ ten będzie miał wiele znaczenia, gdyż *Lotwa* musi importować zboże z zagranicy. Gdyby więc została zawartą konwencja między Litwą i Lotwą, ta ostatnia mogłaby cały zapas zboża sprowadzać z Litwy. Sytuacja więc wogóle jest zadawalniająca. W interesie państw bałtyckich powinno leżeć to, by nastąpiło porozumienie nie tylko na drodze ekonomicznej lecz również i politycznej. Należy więc nie zwlekając zawrzeć układ wojenny państw bałtyckich, noszący charakter wyłącznie obronny. Układ podobny jest niezbędnym, gdyż będzie on drogowskazem do owocnej pracy wewnętrznej.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

181